

2-TOM, 1-SON
FRAZELOGIYANI O'QITISHDA NAZARIYA VA AMALIYOTNING
BOG'LIQLIGI

Eshqorayev Esan Aburaxmatovich

Mazkur maqolada ingliz tilida mavjud frazeologik birliklarning nazariy hamda amaliy jihatdan foydalanish tartibi ko'rsatib o'tilgan. Bundan tashqari, frazeologiyada o'qitishning yorqin usullari ham birgalikda taqdim etilgan bo'lib, ular o'z navbatida pedagoglar va tinglovchilarning frazeologiyani tushunish mahoratini oshirish bo'yicha zarur ma'lumotlarni o'z ichiga oladi. Frazeologik birlikning ma'nosini tushunish masalasi bizning dunyo haqidagi bilimimizni diaxronik tarzda oshirish qobiliyati bilan bog'liq. Shuning uchun, bu mavzuni hayotiy misollar yordamida qo'llanilgan frazeologik birliklarning turli ko'rinishlari orqali batafsil yoritib borish o'quvchilar uchun nihoyatda foydali va dolzarb. Mualliflar frazeologik tadqiqotlarning ahamiyatini doim ta'kidlaydilar, chunki u til va jamiyat o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: frazeologiya; so'z komponentlari; frazeologik birlik; qiyosiy frazeologiya; frazeologiyani o'qitish metodikasi; frazeologik ifoda; idiomalar; idiomatik ifoda.

KIRISH

Boshqa tilni o'rganishda chalkashliklar manbai bo'lgan soha frazeologiya sohasi sanaladi. Frazeologiya - iboralar va kamida ikki so'zdan iborat bo'lgan frazeologik birliklarni o'rganuvchi fan sifatida ta'riflanadi.

Frazeologik birlikning ma'nosini aniqlash murakkab, boisi u bir nechta lingvistik va lingvistik jihatlar - mantiqiy-psixologik, tarixiy-falsafiy jihatlar bilan bog'liq.

So'z boyligi, sintaksis yoki lug'at (frazeologiyaning bir bo'lagi) va grammatika an'anaviy tarzda ta'limda tilning alohida jihatlari sifatida qaraladi.

Frazeologik tadqiqotlarning ahamiyati til va jamiyat o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni ko'rsatishi bilan doimo tilga olinadi.

Maqola frazeologik birlikdagi so'z komponentlari ma'nosining muammosiga bag'ishlangan.

ASOSIY QISM

Frazeologik tadqiqotlar ushbu maqolaning nafaqat lingvistik, balki epistemologik jihatdan ham muhimligiga hissa qo'shadi, sababi ular til va jamiyat o'rtasidagi o'zaro uzviylikni aniq va ravshan ifoda etadi.

2-TOM, 1-SON

"Ammo agar biz har qanday nutqiy jamiyatda qabul qilingan va aniqlangan semantik qo'llanishni o'z o'rnida ifodalashni xohlasak, uni faqat tasvirlashimiz kerak. Biz jamiyatda qabul qilingan jamoaviy baholashni qo'llash orqali natijaga erishishimiz mumkin", shu bois biz ko'pchilik fikrini hisobga olishimiz lozim. [15, p. 39].

Zamonaviy ingliz tili lug'atining turli fanlar mutaxassisleri tomonidan olib borilgan ishlari shuni ko'rsatadiki, so'zning qo'shimcha lingvistik murojaati uning lingvistik xususiyatlariga ta'sir ko'rsatadi.

Frazeologik ma'no – frazeologik birlikning mohiyatini, uning tarkibiy qismlarini anglashga shuning bilan birga frazeologik birlikning qo'llanish doirasiga qarab turlicha izohlanishi mumkin bo'lgan kategoriyadir.

Frazeologik ma'noning ta'rifi frazeologik birlikning mohiyatidan yuzaga keladi. A.V. Kuninning e'tirofiga ko'ra, frazeologik birlik - bu ularning ma'nosini to'liq yoki qisman o'zgartiradigan so'zlarning birikmasidir. Binobarin, so'zlarning so'z darajasidan yuqori birikmadagi ma'nolarining xususiyati, turg'unligi va o'zgaruvchanligi boshqa lingvistik birliklar qatori ularning til tarkibidagi alohida o'rnini belgilovchi frazeologik birliklar mezonidir [1, p. 77].

Mutaxassis olimlar frazeologik birliklarning so'z tarkibiy qismlarining semantik mohiyatini o'zgartirish mexanizmi va qonuniyatlari to'g'risida hanuzgacha bir to'xtamga kelishmagan. Frazeologik birlikning mazmun va ifoda tekisligini o'rganish alohida masala hisoblanadi. Boshqacha aytganda, bu qanday amalga oshiriladi, degan savol paydo bo'ladi, frazeologik birliklar semantikasining elementlari leksik komponentlar, ya'ni frazeologik birlikning semantik birikmasi va semantik bo'linish darajasi sifatida tasniflanadi.

A.V. Jukovning ta'kidlashicha, yuqoridagi mulohazalarning umumiy kamchiligi "komponentlarning aslida barcha komponentlar uchun umumiy bo'lmagan, o'zga darajada ochilgan yoki potentsial xususiyatga ega bo'lgan turli xossalarning mutlaqligidir" [2, s. 48].

XULOSA

Jami mumkin bo'lgan qarashlar muhokama qilinadi va frazeologik birliklarda so'zlarning to'rt turi aniqlanadi: haqiqiy so'zlar, potentsial so'zlar, "avvalgi" so'zlar, arvoq so'zlar. Frazeologik birliklarning shakllanish jarayoni nazariy va amaliy tomondan murakkab va davomiy bo'lib, taraqqiyot rivoji bilan bog'liq, frazeologiyani o'qitishda ham lingvistik, ham nolingvistik tomonlarni inobatga olish kerak.

Chet tilini muvoffaqiyatli o'qitish til o'qitish metodologiyasi va nazariyasini bilishni ko'zda tutadi Frazeologiyani o'qitish chet tilini o'rgatish va so'zlarni tartibga solishga madaniy yondashuvning bir bo'lagi, frazeologiya esa ingliz tilida lug'at tarkibini tarkibiy tuzilishiga ko'ra o'rgatishning lingvistik yondashuvidir. Xullas, frazeologiyani o'rgatish tilni mukammal o'rganish uchun yaratilgan muhim amaliyotdir.

**2-TOM, 1-SON
ADABIYOTLAR**

1. Oniani, A.L. (1970) A fixed unit and a word based on Kartvelian languages (pp. 134-142.). In Issues on phraseology III. Papers of the Navoi Samarkand State University, New Series. Samarkand. Issue 178.
2. Amosova, N.N. (2013) Fundamentals of English phraseology. Moscow. Librokom.
3. Gvozdarev, Yu.A. (1977). Fundamentals of the Russian word formation. Rostov-on-Don. Hoey, M. (2005). Lexical priming. New York, NY: Routledge
4. Kunin, A.V. (2005) A course on modern English phraseology. Dubna: Feniks +.
5. Molotkov, A.I. (1977) Fundamentals of Russian phraseology. Leningrad.

